

ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାମ : *Xanthomanoa oryzae* pv. *oryzae*

ଏହା କ'ଣ କରିଥାଏ

ବାଜାଣୁଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ଯୋଗୁଁ ଚାରାଗଛ ଝାଡ଼ିଲି ପତେ ଓ ପତ୍ର ହଳଦିଆ ପଡ଼ି ଶୁଖି ଯାଇଥାଏ ।

ଏହା କାହିଁକି ଓ କେଉଁଠି ହୋଇଥାଏ

ଅନାବନା ଘାସ ଓ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଛର ମୂଳୀ ରହିଥିବା ଜମିରେ ଏହି ରୋଗ ବିଶେଷ ଭାବେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଏହା ଉଭୟ ଉଷ୍ଣ ଓ ନାଦିଶୀତୋଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁରେ ଦେଖାଯାଏ । ବିଶେଷ କରି ଜଳସେଚିତ ଓ ଅଣଜଳସେଚିତ ଖାଲୁଆ ଜମିରେ ଏହା ଦେଖାଯାଏ । ଜୋରରେ ପବନ ବହିବା ଓ ପ୍ରବଳ ବର୍ଷା ହେବା ସ୍ଥାନରେ ଏହି ରୋଗ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ବର୍ଷା ଓ ପବନ ହେବା ଫଳରେ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଗଛରୁ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିବା ବାଜାଣୁମିଶ୍ରିତ ପଦାର୍ଥ ଅନ୍ୟ ଗଛକୁ ବ୍ୟାପିଥାଏ । ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧିକ୍ଷମତା ନଥିବା ଧାନ କିସମରେ ଅଧିକ ପରିମାଣର ଯବକ୍ଷାର ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇଥିଲେ ଏହି ରୋଗ ଅଧିକ ମାତ୍ରାରେ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

କିପରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯିବ

ପତ୍ର ହଳଦିଆ ପଡ଼ି ଝାଡ଼ିଲି ଯାଇଥାଏ; ଅଥବା ଚାରାଗଛ ଝାଡ଼ିଲି ପତେ ।

ଚାରା ଅବସ୍ଥାରେ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଧୂସର ସବୁଜ ରଙ୍ଗ ହୋଇ ମୋଡ଼ି ହୋଇଯାଏ । ରୋଗ ଆକ୍ରମଣ ବଢ଼ିବା ସହିତ ପତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ହଳଦିଆରୁ ନଡ଼ା ରଙ୍ଗର ହୁଏ ଓ ଝାଡ଼ିଲି ପତେ । ଏହାପରେ ଚାରା ଗଛ ଶୁଖିଯାଇ ମରିଯାଏ । ବେଳେବେଳେ ଚାରାଗଛ ଝାଡ଼ିଲିବା ଧାନର ପ୍ରାରମ୍ଭିକ ଅବସ୍ଥାରେ କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ଲକ୍ଷଣ ସହିତ ଭ୍ରମ ସୃଷ୍ଟି କରିଥାଏ ।

ବାଜାଣୁ ଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପାଇଁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଚାରା ଗଛ ମୂଳକୁ ଆଙ୍ଗୁଁଠିରେ ଚାପି ଦିଅନ୍ତୁ । ଏଥିରୁ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର ବାଜାଣୁ ଥିବା ପଦାର୍ଥ ନିର୍ଗତ ହେଲେ ବାଜାଣୁ ଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ହୋଇଛି ବୋଲି ଜଣାଯିବ । କାଣ୍ଡବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ହୋଇଥିଲେ ମଝିପତକୁ ଟାଣିଲେ ସହଜରେ ଗଛରୁ ବାହାରି ଆସେ । କିନ୍ତୁ ବାଜାଣୁଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ହେଲେ ଏପରି ହୋଇ ନଥାଏ ।

ଗଛରେ କ୍ଷତ ଦାଗ ଅଛି କି ନାହିଁ ଦେଖନ୍ତୁ:

- ପୁରୁଣା ଗଛର ପତ୍ରଧାର ବା ପତ୍ର ଅଗରେ ବା ପତ୍ରର କ୍ଷତ ହୋଇଥିବା ସ୍ଥାନରେ ପାଣିପତା ଦାଗ ବା ହଳଦିଆ-ନାରଙ୍ଗୀ ରଙ୍ଗର ପଟି ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ପତ୍ରର ଧାର ଢେର ଢେଉଳା ହୋଇଥାଏ ଓ ଏହା ପତ୍ରର ଅଗ୍ରଭାଗରୁ ମୂଳ ଆଡ଼କୁ ଅଗ୍ରସର ହୁଏ ।
- ସକାଳ ସମୟରେ ନୂଆ କରି ହୋଇଥିବା ପାଣି ପତା ଦାଗ ଉପରେ କାଜର ବୁନ୍ଦା ପରି ଦିଶୁଥିବା ବାଜାଣୁର ଛୋଟ ବୁନ୍ଦାଟିଏ ପଡ଼ିଥାଏ । ନିର୍ଗତ ହୋଇଥିବା ଏହି ବାଜାଣୁ ଶୁଖିଯାଇ ପତ୍ରର ତଳଭାଗରେ ହଳଦିଆ ରଙ୍ଗର କ୍ଷୁଦ୍ର ଗୋଡ଼ି ପରି ଦେଖାଯାଏ ।
- ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମୃତପୋଜାବା କବକର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ଯୋଗୁଁ ପୁରୁଣା କ୍ଷତ ଦାଗଗୁଡ଼ିକ ହଳଦିଆରୁ ଧୂସର ସବୁଜ ରଙ୍ଗର ହୋଇ ଏହା ଉପରେ କଳା ବିନ୍ଦୁ ପଡ଼ିଯାଏ । ଅଧିକ ଆକ୍ରାନ୍ତ ପତ୍ରରେ କ୍ଷତଦାଗଗୁଡ଼ିକ ପତ୍ରଛଦ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟାପିଥାଏ ।

ବାଜାଣୁଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗକୁ ଶାନ୍ତ ଚିହ୍ନଟ କରିବା ପାଇଁ:

- ନୂଆ କରି ହୋଇଥିବା ଏକ କ୍ଷତଦାଗକୁ କାଟି ସଫା ପାଣିଥିବା ଗୋଟିଏ ସ୍ୱଚ୍ଛ କାଚ ଗ୍ଲାସ୍‌ରେ ରଖନ୍ତୁ ।
- ବାଜାଣୁଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ପତ୍ର ଉପରେ ଦାଗ
- କେତେ ମିନିଟ୍ ପରେ ଗ୍ଲାସ୍‌କୁ ଆଲୋକ ସମ୍ମୁଖରେ ରଖି ଦେଖନ୍ତୁ । ପତ୍ରର କଟା ଯାଇଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ବହଳିଆ ତରଳ ପଦାର୍ଥ ନିର୍ଗତ ହେଉଥିବାର ଦେଖାଯିବ ।

କିପରି ପରିଚାଳନା କରାଯିବ

ବାଜାଣୁଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ଦମନ ପାଇଁ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧିକ୍ଷମତା ଥିବା ବିହନ ବ୍ୟବହାର କରିବା ଫଳପ୍ରସ୍ତ, ଭରସାଯୋଗ୍ୟ ଓ ଶସ୍ତା ଉପାୟ ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ।

ରୋଗ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଉପାୟମାନ ହେଲା :

- ସୁସମ ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ବିଶେଷ କରି ଠିକ୍ ମାତ୍ରାରେ ଯବକ୍ଷାର ସାର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- ମୁଖ୍ୟ ଜମି ଓ ତଳି ପଟାଳିରେ ଉପଯୁକ୍ତ ଜଳ ନିଷ୍କାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରନ୍ତୁ (ପାରମ୍ପରିକ ଭାବେ ଜଳମଗ୍ନ ଫସଲରେ)
- ପତ୍ର ଧାରରେ ଦାଗ
- ଜିଆରାକୁ ପରିଷ୍କାର ରଖନ୍ତୁ । ଘାସ ସଫା କରିବା ସହିତ ବିଜକ୍ତ ପୋଷକ ଭାବେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଧାନର ପୁରୁଣା ମୂଳୀ, ନଡ଼ା, ପୁରୁଣା ମୂଳୀ ଫସଲ ଓ ବାଲୁଙ୍ଗା ଧାନ ଗଛକୁ ହଳ କରି ମାଟିରେ ମିଶାଇ ଦିଅନ୍ତୁ । ଧାନ ଅମଳ ପରେ ଜମିକୁ ଶୁଖିବାକୁ ଦିଅନ୍ତୁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମାଟି ଓ ଫସଲର ଅବଶିଷ୍ଟାରେ ଥିବା ରୋଗ ଜୀବାଣୁ ବଢ଼ି ପାରିବେ ନାହିଁ ।
- ରୋଗ ନ ବ୍ୟାପିବା ପାଇଁ ଆକ୍ରାନ୍ତ ଜମିର ପାଣି ଅନ୍ୟ ଜମିକୁ ବହି ଯିବାକୁ ଦିଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।
- ପ୍ରତି ୧୦ ଲିଟର ପାଣି ସହିତ ୪ ଗ୍ରାମ ଷ୍ଟେପ୍ଟୋମାଇସିନ ସଲଫେଟ୍, ୯୦% + ଟେଟ୍ରାସାଇକ୍ଲିନ ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରାଇଡ୍ ୧୦% ଏସିପି ମିଶାଇ ସ୍ତେ କରନ୍ତୁ ।
- ପ୍ରତି ୧୦ ଲିଟର ପାଣି ସହିତ ୩ ଗ୍ରାମ କପର ହାଇଡ୍ରୋକ୍ସାଇଡ୍ ୫୩.୮% ଡିଏଫ ମିଶାଇ ସ୍ତେ କରନ୍ତୁ ।

ଗଛ ଝାଡ଼ିଲି ପତେ

ପତ୍ର ଉପରେ ଦାଗ

ବାଜାଣୁଜନିତ ପତ୍ରପୋଡ଼ା ରୋଗ ଦ୍ୱାରା ଆକ୍ରାନ୍ତ ପତ୍ର ଉପରେ ଦାଗ

ପତ୍ର ଧାରରେ ଦାଗ

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପଛତର ଉତ୍ପାଦିକତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in, Email: contact@rkbodisha.in

